

MUISTIO

Projekti	Uraanin talteenottohankkeen YVA, Talvivaara Sotkamo Oy
Aihe	Seurantaryhmän kokous
Päivämäärä	9.6.2010 klo 17.00-19.15
Paikka	Kainuun ELY-keskus, Kajaani
Kokous nro	1
Laatija	Riikka Tammivuori
Osallistajat	Sari Myllyoja, Kainuun ELY-keskus (YVA yhteysviranomainen) Ilkka Haataja, Kainuun ELY-keskus Inkeri Neuvonen, Kajaanin kapunki Dina Solatie, STUK Janne Hämäläinen, Kainuun maakunta-kuntayhtymä (Juha Moilasen vara- henkilönä) Antti Lankinen, Kainuun Luonnonsuojelupiiri Tarja Leinonen, Kainuun Luonnonsuojelupiiri (varaedustaja) Jouko Kettunen, Lahnasjärven metsästäjät ry Jukka Palola, Kainuun pelastuslaitos Pekka Heikkinen, Sotkamon kunnanhallitus Jukka Lukkari, Tuhkakylän kyläyhdistys Lea Schroderus, Jormaskylä-Korholanmäki –osakaskunta Ilkka Suutarinen, Vuokatin matkailukeskus Eeva Ruokonen, Talvivaara Heikki Kovalainen, Talvivaara Riikka Tammivuori, Ramboll
Poissa	Lahnaskylä asukasedustaja (edustaja nimeämättä) Kajaanin kaupunginhallitus (edustaja nimeämättä) Juha Moilanen, Kainuun maakunta-kuntayhtymä (ohjausryhmän jäsen, vara- henkilö paikalla) Suvi Jousimäki, Kainuun maakunta-kuntayhtymä (ohjausryhmän jäsen) Taina Huttunen, Sotkamon kunta (ohjausryhmän jäsen)

Päivämäärä 16/07/2010

Ramboll
Terveystie 2
15870 HOLLOLA

T +358 20 755 7800
F +358 20 755 7801
www.ramboll.fi

1. Kokouksen avaus ja esittäytyminen

Eeva Ruokonen toivotti osallistujat tervetulleiksi. Käytiin läpi osallistujien esittäytymiskierros.

2. Uraanin talteenottolaitos

Eeva Ruokonen kertoi lyhyesti Talvivaaran uraanin talteenottohankkeen taustat. Uraanin talteenoton mahdollisuus on selvinnyt Talvivaaralle vasta metallituotannon käynnistyttyä noin vuosi sitten. Uraanin määrä on metallituotantoon nähden vähäistä ja talteenotto liittyy kiinteänä osana metallien tuotantoprosessiin.

3. YVA-ohjelman esittely

Konsultin edustaja Riikka Tammivuori esitteli YVA-ohjelman. Kysymykset ja keskustelu on kirjattu seuraavaan kohtaan.

4. Keskustelua

Keskusteluissa seurantaryhmäläiset toivat ilmi seuraavia huomioita ja huolia. Uraanin hankkeen osalta tuotiin esiin seuraavaa:

- Kuljetusmäärissä ei ole huomioitu muualta tulevien rikastekuljetusten määrää. -> lisätään selostukseen.
- Kuljetusreitien valintaperuste tulisi perustella paremmin. Kuljetusyhteyttä Karankalahdesta suoraan 5-tielle pyydettiin selvittämään. Kajaanin kaupungille tulisi viestittää tarve eteläisen ohitustien rakentamisesta.
- Liikennevaikutuksille tulisi olla selkeästi oma otsikko.
- Hajujen esiintymisen mahdollisuus uudessa prosessissa pitää kuvata - myös poikkeustilanteessa. Kaasunpesurien toimintakykyä on arvioitava puolueettomasti. Lisää hajuja ei saa aiheutua (nykyiset haitat saatava loppumaan).
- Gammasäteilytutkimukset on uusittava. Epäiltiin, ettei kertamittaus viime syksyltä ole luotettavaa.
- Tehtävään säteilyn perustiselvityksessä voi hyödyntää MTK:n tutkimusaseman apua (Heikkinen). Asemalla tehdään mm. marja ja muita viljelykokeita.
- Terminologiaan pyydettiin kiinnittämään huomiota. Luonnonuraanin ja jalostetun uraanin ero on tuotava selvästi esille.
- Norilsk Nickel Harjavallan STUK-lupa uraanin talteen ottamiseksi on myönnetty helmikuussa 2010. Saatu lupa 10 t asti ei riitä, kun nikkeli-rikastetoimitukset Talvivaa-rasta Harjavaltaan saadaan täysimittaisena käyntiin. Talteenotto on käynnistettävä vuonna 2011 Talvivaaarassa tai Harjavallassa.
- Hankkeen merkitys on iso ja sen vaikutusalue tulisi olla kansainvälinen, ei pelkästään 40 km etäisyydellä tai edes kansallinen. Lankisen mukaan puolivalmiste vastaa 1 % maailmalla tuotettavasta uraanista ja tulisi olemaan Euroopan tasolla ainoa uraania tuottava kaivos (Tsekissä ollaan sulkemassa kaivosta).
- Kysyttiin myös miksi uraanasia ei ole ollut esillä kaivos-YVA:ssa. Talvivaaaran edustajat vastasivat, että uraania ei ajateltu silloin olevan teknisesti talteenotettavaa määrää ja uraani esiintyi muiden maaperän malmien tavoin luontaisena alueen maaperässä.
- Kommenttina tuotiin esiin, että hyvä, että edes nyt selvitetään uraanasiaa. Ilman tätä hanketta näitä mittauksia ja selvityksiä ei olisi tehty.
- Koska nykyprosessin käyttöönottovaiheessa on ilmennyt paljon ongelmia, esitettiin, että uraanin talteenottolaitoksen suunnitelmat tulisi arvioida ulkopuolisen asiantuntijan toimesta.
- Säteilyn perustiselvityksen ja YVA-hankkeen aikataulun osalta koettiin olevan ristiiriita. Kaikkia tuloksia ei ole käytettävissä YVA-selostusvaiheessa, koska tutkimus on kaksivuotinen. STUK:in edustaja vastasi, että perustiselvityksen perusteella ei voida suoraan arvioida uraanin talteenottolaitoksen tulevia vaikutuksia vaan se kuvaa luonnontilaisen uraanin esiintymistä ja alueen nykytilannetta ennen toiminnan aloittamista. Selvityksen vaatimus tulee ydinenergialaista.
- Imago-vaikutus koettiin merkittäväksi alueen matkailutoiminnalle. Todettiin, että matkailuyrittäjille tehdään arviointiohjelmassa esitetyn asukaskyselyn lisäksi oma kysely. Myös itse matkailijoiden kyselyä toivottiin.

Paljon keskustelua käytiin nykyisen kaivostoiminnan vaikutuksista, sen haju-, pöly ja meluhaitoista.

- Metsän kasvun liittyvät haitat selvitettävä; kaivostoiminnan ja rikkivedyn vaikutus puustossa havaittuihin oireisiin.
- Laitoksen valvontaa pidettiin riittämättömänä. Ihmiset ovat jo väsyneet valittamaan. Ympäristöministeriössä kehoitettu nostamaan ongelma julkisuuteen, jos valvonta ei ole asukkaiden mielestä riittävää.
- Lankinen toi esiin, että kansainvälisesti yleistynyt vaikuttamisen keino, on ottaa näytteitä ja teettää tutkimuksia myös itse.
- Poikkeustilanteita kaivoksella on liikaa.
- Lahnasjärven edustaja (Kettunen) toi ilmi, ettei siellä puolen ole saatu tietoa tarkkailujen tuloksista eikä kaivostoiminnasta. Heikki Kovalainen vastasi ja pahoitteli, ettei Tuhkakylällä aikaisemmin järjestettyjä kyläiltoja ole pidetty Lahnasjärvellä. Tänä kesänä pidetään.

5. Nähtävillä oloaika ja mielipiteet

YVA:n yhteysviranomainen Sari myllyoja kertoi nähtävillä olon aikataulusta ja muistutti lausuntojen ja mielipiteiden jättöajan olevan 5.7. mennessä: lausunnot ja mielipiteet tulee toimittaa kirjallisena ELY-keskukseen. Lausuntoja on pyydetty kaikilta hankkeeseen liittyviltä viranomaistahoilta, asianosaisilta yhdistyksiltä ja alustavan vaikutusalueen 40 km kunnista.

- Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)
- Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)
- Säteilyturvakeskus (STUK)
- Geologinen tutkimuskeskus (GTK)
- Sotkamon kunta (ympäristötekniinen lautakunta ja kunnanhallitus)
- Kajaanin kaupunki (ympäristötekniisen lautakunnan lupajaosto ja kaupunginhallitus)
- Paltamon kunta
- Valtimon kunta
- Rautavaaran kunta
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (liikenne- ja infrastruktuuri vastuualue)
- Kainuun ELY-keskus, kalatalousyksikkö
- Kainuun maakunta-kuntayhtymä (ympäristöterveydenhuolto ja maankäyttö)
- Kainuun luonnonsuojelupiiri
- Jormaskylän-Korholanmäen osakaskunta

6. Seuraava seurantaryhmän kokous

Seuraava kokous sovittiin pidettävän selostusluonnoksen valmistuttua lokakuussa. Konsultti kutsuu kokouksen koolle ja se pidetään Kajaanin ELY-keskuksen tiloissa.

Seurantaryhmältä toivottiin pohdintaa siitä, ketä lokakuussa järjestettävään työpajaan tulisi kutsua. Riikka Tammivuori lähestyy asiassa kesän jälkeen.

Ryhmän jäseniltä pyydettiin myös yhteydenottoa Kovalaiseen, jos tiedossa on marja- ja viljelypalstoja ja muita näytteidenottopaikkoja säteilyn perustilaselvitystä varten. Tutkittavana ovat alustavan suunnitelman mukaan viljelytuotteet, lehmänmaito, hirvenliha sekä laajasti luontonäytteet maastosta ja järvistä. Tutkimus on kaksivuotinen ja sen tekee säteilyturvakeskus.